

початку громадянство означає не тільки міру залученості людей до справ спільноти, а й певні їхні права в межах спільноти та міру відповідальності за стан цієї спільноти.

Подолання глибокої політичної кризи, що нині спіткала Україну, вимагає нагального вирішення задач ефективної взаємодії держави і громадянського суспільства: створення умов для формування в країні міцної соціальної бази громадянського суспільства – сталого середнього класу з високою соціальною свідомістю, відповідальною суспільно-громадською поведінкою, самоорганізацією і соціальним типом мислення; створення соціальних, економічних і духовних передумов для формування у суспільстві толерантності – основи стабільного розвитку суспільства і створення соціального середовища для формування громадянського суспільства; чітке дотримання принципів верховенства права та рівності всіх перед законом; формування і гарантування дії норм права стосовно громадянського суспільства; дотримання у суспільстві базових цінностей демократії, подолання відчуження влади від суспільства, внесення змін до Конституції, якими б гарантувалася інституціоналізація суспільного договору між державою і суспільством, зміна норм виборчого законодавства на користь виборців; розвиток місцевого самоврядування; визначення зовнішніх пріоритетів держави, передбачуваність зовнішньополітичних орієнтацій влади з врахуванням інтересів громадян.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО И МАХТУМКУЛИ – НАЦИОНАЛЬНАЯ ГОРДОСТЬ УКРАИНСКОГО И ТУРКМЕНСКОГО НАРОДОВ

Есенов Сердар – студ. II курса факультета менеджмента и экономики
Научный руководитель – Петрова Т.А., старший преподаватель каф. укр. и русск. языков

Известный украинский поэт Тарас Шевченко и классик туркменской литературы Махтумкули – национальная гордость своих народов. В культуре каждого народа можно выделить яркую личность, которая служит выразителем основных черт национального менталитета. Для украинского – это Тарас Шевченко, который в историю культуры вошел не только как гениальный народный поэт Украины, но и как поэт-гуманист мирового значения. Поэзия, искусство слова соединились в его произведениях с социальной борьбой, борьбой за освобождение народа, за социальную справедливость и его духовное раскрепощение. Для туркменского народа – это Махтумкули, выразивший особенности духовного облика, национального самосознания народа в художественном образе, известен под псевдонимом Фраги – «Север».

В истории наших народов трудно назвать других поэтов, творчество которых было бы столь глубоко и органично воспринято народом. Т. Шевченко и Ф. Махтумкули говорили о народе как бы голосом самого народа, потому что их поэзия стала зеркалом нации, отразившим ее духовное прошлое, настоящее и будущее.

Т.Шевченко и Махтумкули – не только исторические фигуры, тесно

связанные со своей эпохой, но и живые образы, продолжающие воздействовать и сегодня на нас. Творчество этих классиков сыграло большую роль в пробуждении национального самосознания украинского и туркменского народов. Чувство беззаветной любви к родной земле, преданности своему народу, вера в его добрую волю и созидательные силы воплотилась в прекрасных стихах, которые и сегодня продолжают волновать сердца миллионов людей.

Украинский и туркменский народы имеют глубокие исторические корни. Их объединяет общность стремлений и надежд народов. Помыслы и идеи, нашедшие выражение в бессмертных творениях Тараса Шевченко, созвучны и всемирно известны стихи Махтумкули. Эти два поэта стали глашатаями свободы, о которой так долго мечтали наши народы. Глубоко символично, что в самом центре Киева установлен памятник великому поэту, мыслителю и философу Махтумкули-Фраги, а в Ашхабаде великому украинскому поэту Тарасу Шевченко.

Т.Шевченко родился 9 марта 1814 года в Киевской губернии в семье крепостного крестьянина. Первый сборник стихов поэта «Кобзарь» вышел в 1840 году, и стал поистине революционным, новаторским событием в народной литературе. За участие в тайном Кирилло-Мефодиевском обществе царь Николай I отправил служить Т.Шевченко солдатом в Центральную Азию. 10 марта 1861 года жизнь Шевченко оборвалась. В мае 1861 г. тело поэта было перевезено в Украину и захоронено на Чернечей горе возле г.Канева.

Махтумкули родился в 30-х годах XVII века в районе Кара Каллен-в-Хаджи. Его отец был известным поэтом Давлет Мамед-Азади. Махтумкули с детства познакомился с «ремеслом» поэта. Махтумкули учился в Туркменистане и за его пределами. Дважды он был в плену в Иране. При захвате поэт потерял все свои рукописи, враги бросили их в реку.

Махтумкули первым в туркменской литературе обратился к народному творчеству. Многие его стихи стали песнями. Махтумкули сохранялся в сердцах туркмен. На устах странствующих бахши-дервишей, на больших и малых дорогах, на базарах и в караван-сараях, в юртах и у чабанских костров. Со стихами на устах шли в бой и на плаху. Стихи Тараса Шевченко, как и стихи Махтумкули встречали рождение человека и оплакивали его кончину, превратились в вечный гимн любящих сердец, вписали свой горький гнев в нескончаемую летопись борьбы за человека, за социальную справедливость и торжество истины и разума. Стихи Махтумкули – вечный гимн туркменской души.

*Я на родине шахом был,
А для шахов я страхом был,
Для несчастных я царством был,
Для больных я лекарством был,
Я врачом для недужных был,
Я душой для бездушных был,
А теперь я слабее птенца.... («На чужбине»)*

Время показало, что Шевченко, Махтумкули и их творчество – вершина

поэзии и философии. Гениальные мастера слова, выдающиеся мыслители, решительно сблизили поэзию и стихию народной речи; их роль в формировании украинского и туркменского литературных языков. В стихотворении «Откровение» Махтумкули обращается к народу:

*Уходя, его народу своему посвяти, Фраги...
Воспламеняй, Махтумкули, или угасай,
Иль нем сиди, иль правды слова изрекай...
Махтумкули, правды от неправды не жди.
Достоинства в пороках не ищи.*

Так в «Заповіті» Шевченко тоже обращается ко всем украинцам:

*....Вставайте.
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окроніте.*

Поэзия Шевченко и Махтумкули играет важную роль не только в духовной истории двух народов – она стала неотъемлемой частью мировой культуры.

Мечтой жизни обоих поэтов было видеть свой народ свободным. Махтумкули и Шевченко не посчастливилось увидеть свои народы независимыми. Но, видимо, сама история преисполняла поэтов надеждой, что настанут времена, когда беды уже не будут приходить на земли Туркменистана и Украины.

Таким образом, творчество Шевченко и Махтумкули богато и многогранно. Оно охватывает различные стороны жизни украинского и туркменского обществ.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО – ГЕНІЙ І СИМВОЛ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Євсєєва А.В., Кіресєва О.О., студ. IV курсу факультету агрохімії та ґрунтознавства

Науковий керівник – Криштоп Є. А., канд. с.-г. наук кафедри екології та біотехнології

В історії кожного народу є імена, які він свято береже у своїй пам'яті і з великою любов'ю та повагою передає з покоління в покоління. Є таке ім'я і у нашого народу – Тарас Шевченко. Не було і немає в Україні поета, який був би йому подібний. Не було у нього сина, який так ніжно і віддано любив свій народ і так страждав за нього. Саме він зберіг і повернув народу його голос – українську мову.

В умовах новітнього інформаційного суспільства, в яке сьогодні включена й Україна, більшість академічних дослідників його творчості, а ще гірше шкільні програми та викладачі продовжують інтерпретувати його спадщину за взірцями та методиками першої половини ХХ ст. Це однозначно деформує сприйняття постаті Шевченка дітьми, які замість пізнання такого багатогранного явища, як Тарас Шевченко, у всій його повноті та складності, обмежуються наперед заданими народницько-патріотичними та суспільно-політичними схемами, в